

Ludvík
Vaculík

Hodiny klavíru

/komponovaný deník 2004–2005/

ATLANTIS

ky a po jednom oběhu, jak by se vracely, je házela do sklepa, kde ať se na ně chodí dívat historikové bankovek. Chtěl jsem o tom napsat: do Lidových novin, ze zlosti. To jsem si odpustil. Mohl, možná měl bych to napsat do našich novin. Nesmysl: Proč nám to píše, řekl by si čtenář, když je ve výboru a může to zařídit? Otevřít spor s redakcí? (27. 1. 04)

#

Nemohl jsem spat, ale bylo mi dobře. Říkal jsem si básničky. Ani za dvě hodiny mi to neskončilo. Co já umím básní a písni, a najednou s tím vším umřu, a nic. Nikdo to ode mne nepotřebuje vědět.

Nespal jsem, protože mě tak vzrušila návštěva v Bratislavě. Pozvala mě Lenka, chlapcova maminka: abych viděl, jak a kde žijí. Hodně jsme chodili po městě, v němž jsem dávno nebyl. Chvillemi jsem při tom cítil rozčilené srdce a bál se, aby se nerozladilo. Chlapec dostal ve škole vysvědčení, které nás překvapilo: jen dvě trojky — ve slovenské škole. Vedl mě k ní. Cestou jsem mu řekl, co se zrovna učím: Nerudovu „Baladu zimní“. Přednesl jsem mu ji. Úplně ho to strhlo, požádal mě, abych mu ji poslal. Potom se mě zeptal, jestli pořád chodím hrát. Chodím, chlapče, chodím.

Ale protože jsem tedy tři dni necvičil, nic bych neuměl, tedy jsem se právě teď paní učitelce na zítřek omluvil. (2. 2. 04)

#

Jak jsem k tomu hraní přišel. Chtěl jsem, aby se cerka učila hrát; koupil jsem piano. Chvilí hrála, přestala. Přešla ke kytarě. Chtěl jsem, aby se učil chlapec. Protože je hodný, vyhověl mi. Na hodiny jsem chodil s ním, přál si mě tam mít. Co chvíli se od klavíru otočil, jestli tam jsem. Doma cvičil nerad a málo, a jednou řekl, že to už dělat nechce. To je vždycky jakási zkouška rodičovství. Víím, znám, uznávám: že se má zkusit děcku poručit

a jakýmsi násilím je převést přes krizi. To mají v životopisech i slavní muzikanti. — Já jsem se urazil!

Na příští hodinu jsem přišel bez něho a řekl, že budu hrát místo něho. Paní učitelka mi rukou pokynula k té kulaté židli, ať si ji nastavím podle své potřeby. Položil jsem ruce na klaviaturu a viděl, že nemám ostříhané nehty. Také mi napadla otázka, jestli a jak jí budu vonět, když si vedle mne sedla.

Chlapcovo odstoupení mělo ještě jeden následek, možná vážnější. My jsme po hodině vždycky někam šli a debatovali jsme. Začínal mít své teorie o všem: o mimozemšťanech, o zhroucení klimatu do roku 2020, o tom, co je po smrti. Tedy jsme se teď scházeli jinak, ale bez toho klavíru nebyla v tom pravidelnost. A teď mi ho maminka odtáhla se sebou do Bratislavy: konec. Víím to. Žena nemůže chlapce v tomto věku dobře vychovat bez otce.

Stalo se mi to, co se o dětech říkává: rodiče čekají, že až děti vyrostou, pomůžou jim, udělají za ně, co sami nesměli, nemohli, nedovedli; ale často to bývá tak, že si to zas musejí udělat sami. I chodit za ně na klavír.

Odpoledne jsem dneska jel do redakce. Hnala mě tam otázka, zda došly nějaké peníze. Jakub tam byl. Francouzský podpůrce mlčí. To jsem si hned myslel, a Jakub ví, že jsem si to hned myslel. Mluvil teď o tom s napjatým klidem. Takto on jedná: klidně, a pokaždé nastíní nějaké řešení. Jeho optimistické výklady, trvající léta, se redakci už protiví.

Měli poradu. Řekl jsem jim, co si myslím o čísle: že jako obvykle má několik zajímavých článků, ale jen pro lidi, které to téma zrovna zajímá: články o cizí literatuře. Ale pořád tu chybí obraz o českém literárním dění: dění, nejenom psaní. A zprávy: takové ty kulturní společenské drby. Paní Bělunková je dobrá redaktorka, i dobře píše. Ale jako ostatní sedí s hlavou vraženou do počítače. Není tu nikdo, kdo by se mohl někam vypravit, u něčeho být, něco způsobit, když se nic neděje. Jakub čeká na

toho Šichu; až skončí v Českém centru v Mnichově. Ale z čeho ho zaplatíme — v to Jakub nějak doufá.

Když jsem šel z redakce, pohlédl jsem na otevřené okno své klavírní učebny: hrálo tam nějaké děcko. Opravdu hrálo, byloť nadané! Přijel jsem domů a dal se do hraní. Cítím pokrok. (3. 2. 04)

#

Když se ráno obudím, cítím v prvních minutách, že kdyby mi někdo v této chvíli nabídl smrt, vzal bych to jako samozřejmost. Námitku si uvědomím, když pomyslím na své lidi. Když mi dojde z Lidovek poukázka na peníze, jedu pro ně na poštu hned: protože kdybych to nestihl, dostala by je Madla až po pozůstatostním řízení. Také dopisy házím hned do první schránky: pro případ, že bych k další nedošel. A nic mi není. Nic mě nebolí!

Dnes ráno jsem si uvědomil, že mi má v Rumunsku vyjít „Snář“ a že mne tam pak možná budou zvat. Nechci! Nechci do Rumunska, do Polska, do Francie, Španělska... možná do Křemže tu kousek v Rakousku. A k jezeru Lago di Tovel... Můj věrný čtenář ví proč.

Jel jsem kvůli něčemu do Penklubu. Mluvili jsme, a když jsem odcházel, loučila se se mnou Dana Mojžíšová slovy: „Na jaře v devět...“ Ale jaro je daleko, na střeších je nový sníh.

Prožívám nejkliďnější období svého života. Ale večer musím do redakce. Jakub konečně, po několikerém upomínání, svolal redakční radu. Nerad. „Proč je máme svolávat, když jim nemůžeme říct nic pozitivního?“ (4. 2. 04)

#

Hledívám na ženy v ulicích a uvažuji o tom, jak samozřejmě a některé viditelně sebevědomě nosí svá prsa. Ten tak výrazný znak ženství, který však jen málokdy, u většiny, přijde ke svému účelu. Ženy v kalhotách pro mne z obrazu mizí. Sukně jsou tak vzácné, že se za každou podívám.

Když jsem dělal v pohraničí v internátě u kluků a Marie Komárková u děvčat, měli jsme tam holku, která nám hrála na piano: při nácvičku tanečních čísel. Jmenovala se Wernerová, učila se přadlenou. Hrála, bylo to samozřejmé, a přadlena: nač jí to potom bylo? — Na všechno v životě, jestli ještě žije.

Uvědomuju si teprv teď, někdy, že to byly už velké holky, některé, což jsem nevnímал, neměl jsem na to vyvinuté receptory. My jsme měli receptory, já i Komárková, na ducha a na knížky. Já jsem vůbec, až do manželství, ženy nevnímал pohlavně. Která mě zaujala, bylo to vždycky něčím jiným, napřed.

Jak jsem si vzpomněl na ten internát, cítím v ruku, a až teď ten pocit hodnotím, tělo té Novotné, kterou jsem chytl, když šíleným během padala dolů lesem a mohla se rozbít o strom. Byli jsme, kluci i děvčata, na procházce, šli jsme bukovým lesem, byl podzim. Ta Novotná se z nálady rozběhla dolů s kopce a nemohla se zastavit. Vykřikla. Bylo zřejmé, že už neběží, že jenom nohama zastavuje pád. V listí začaly jí nohy klouzat. Rozmlátí se o strom. Já jsem byl na tom svahu níž, vběhl jsem jí do cesty, rozpřáhl ruce, a už jsme se váleli v listí a já se snažil zakrývat jí obličej. Oči měla hrozně otevřené, vlasy se jí roztrpily na všechny strany. Byla druhý ročník, její prsy a břicho měl jsem pod sebou, uvědomoval jsem si to? Ne, to až teď. I jakou má červenou pusou. Zhrabal jsem se na nohy a podal jí ruku, aby vstala. Marie, která to celé viděla, potom řekla: „Ještě žes tam byl!“

Takovou dobrou omluvu „ještě že jsem tam byl“ měl jsem v ženských případech jenom jednou. Jinak měl jsem tam raději nebýt. (1. 4. 04)

Po všem včera a dneska se mi do ničeho nechce, a tak mi napadlo, abych si zahrál. Je to jediná jiná činnost než všechno, co

dělávám. Doktor Kurka mi nejprve strhl dolní můstek, nasadil prozatímní, a za dva dny mi vyškubl osmičku dole. „Vy jste měl ještě osmičku?“ divila se paní Helena, zubní doktorka, která chodí zpívat do Penu. Naše pěvecká společnost měla dnes dobrou náladu, a když jsem odcházel, loučila se Dana Mojžíšová se mnou slovy: „V devět na jaře.“ Myslím, že je už osm.

Prostě celá redakce sepsala stížnost na Jakuba: že se o noviny nestará. Dal jsem to poslat všem členům výboru — Kliment, Novotný, Pospíchal, Šabata, Šenkyřík — a přizval na schůzi další lidi. V úterý jsme o tom jednali. Napřed měl slovo Jakub. Řekl, že ano: nemá čas, nestačí, poměry v jejich zeleném hnutí jsou horší než dřív. Pro něj, a já na to musel myslet, je těžké jet z Brna do Prahy a ještě zpátky, jako dnes. Pak mluvili všichni. Členové výboru Jakuba, s menšími rozdíly v tónu, podpořili: prostě proto, že jsme tuto situaci způsobili, když jsme jeho úmysl kandidovat do EU přijali. Až mě to překvapilo, jak se ho zastali. Odvolat ho teď z funkce šéfredaktora byl by špatný signál na všechny strany, pravil jsem já. Jestliže redakce zatím drží, musíme ji požádat, aby ještě devět týdnů vydržela. Ale musel jsem říct i to, nač myslívám: když několik lidí, které si Jakub vybral, odešlo, je to nějaký znak, o němž budeme muset jednat, až se vrátí. A bude-li zvolen do parlamentu, měl by u nás odstoupit. Ozval se i hlas, a já ho nechci jmenovat, že když Jakub nevykonává funkci, neměli bychom ho platit a ty peníze dát těm, kdo za něj pracují. Další výtkou byla, že užívá služební telefon. Řekl jsem, že tato slova jsou ošklivá. Jakub vystupuje politicky i pod znakem našich novin, což má nějakou váhu: jestli dobrou či horší, to posudme později.

Schůze skončila, paní redaktorky zůstaly jak zmoklé. Stížnost nepodepsal jen Lukáš Rychetský: souhlasí prý s ní, ale myslí si, že se to má ještě vydržet. Otevřený postoj těch lidí, zvláště Magdaleny a Libuše, je úctyhodný. Ale je mi divná jakási jejich necitelnost k člověku jejich „třídy“. Cestou domů v tramvaji připomí-

nal jsem si aparátnické způsoby, nehledící na ničí osud. — Ted mi napadá nečekaný pohled: že kdyby těm ženám Jakub mužsky nějak imponoval, přijímaly by ho jinak. A pro paní Bekovou, která ve své funkci zažila šéfy od Šotoly po Jungmanna, je ten kluk asi úplná urážka.

V noci jsem na to pořád myslel a usnul jsem, až když jsem se nějak rozhodl: že zítra zajdu do redakce a trochu jim to dovysvětlím. Předně, kde vzít hotového šéfredaktora: nějakého zkrachovance odjinud? Ctižádostivce představujícího si tu funkci velebněji, než jaká je? A s nižším platem než kdekoliv jinde? Za druhé: toto je vaše zkouška, formujete se, zdokonalujete. Nehazardujte prací! Že si to špatně představují, když si myslí, že musejí být přátelská partička. Vy se máte učit i přizpůsobivosti a jednat s odlišnými vůlemi. Jejich vzdor vznikl snad i proto, že nemají žádného jiného utiskovatele. My, výbor, máme z toho kluka, v němž cítíme nějaké nadání a vůli, zformovat něco... To všichni vědí: Pospíchal, Šabata... Pak jsem nešel nikam: nejsem váš tatínek.

Na schůzi byl i Jan Šícha, který má nastoupit v srpnu. Od něho Jakub čeká to, na co sám nestačí. A tento mladý muž za mnou dneska přišel, abych mu poradil, jestli má opravdu nastoupit. Chuť k tomu má, i představu své práce. Co zatím napsal, je dobré. Ale skoro si vyhrazuje, že já zůstanu ve výboru, a to já ani za nic! Bohužel výbor rozhodl odsunout valnou hromadu o půl roku... (10. 4. 04)

#

Vyšel jsem z domu. Náladové počasí se mi líbilo. Na hodinách jara bude už osm. Ale Dana z Penu už to nepřipomíná. Zdá se, že se u nich, u Mojžíšů, děje to co u nás: jaksi se nechce do něčeho „zbytečného“. Oni mají vinohrad, my zahradu, je co dělat.

Naše myšlenka jet do Kladska vznikla na podzim, když jsme jezdili po Benešovsku a hledali Milana, toho kočího, který řídil koňské spřežení při „Cestě na Praděd“. Já jsem si mnohokrát po-

Ludvík Vaculík

Hodiny klavíru

/komponovaný deník 2004–2005/

Obálka, vazba a grafická úprava Boris Mysliveček

Ilustrace Jan Vaculík

Koláž na záložce Vladislav Jurčák

K vydání připravila Jitka Uhdeová

Sazbu písmem Times připravil Vladimír Ludva

Vydalo nakladatelství Atlantis

v Brně roku 2007

jako svou 278. publikaci

Vytiskla tiskárna Reprocentrum v Blansku

Počet stran 124

Tematická skupina 13

Vydání první

Knihy objednejte u svého knihkupce

nebo na adrese

ATLANTIS, spol. s r. o.

PS 374

602 00 Brno

e-mail: atlantis-brno@volny.cz

www.atlantis-brno.cz